

Sygn. akt: I C 1029/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 grudnia 2016 r.

Sąd Rejonowy w Krośnie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Bartłomiej Fiejdasz
Protokolant:	st. sekr. sądowy Agnieszka Woźniak

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2016 r. na rozprawie

sprawy z powództwa M. Z. (1)

przeciwko A. N.

o zapłatę kwoty 5.500 zł

I. oddała powództwo.

II. zasądza od powódki M. Z. (1) na rzecz pozwanej A. N. kwotę 1 217,00 zł (słownie: jeden tysiąc dwieście siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 1029/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 28 grudnia 2016 r.

Powódka M. Z. w pozwie z dnia 26 czerwca 2015 r. domagała się zasądzenia od pozwanej A. N. kwoty 5 500,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 grudnia 2014 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powódka podała, że roszczenie wynika z umowy o prace projektowe zawartej z pozwaną A. N. w dniu 20 marca 2013 r., z której pozwana nie wywiązała się, gdyż nie wykonała w całości projektów w umówionym terminie, dlatego powódka odstąpiła od umowy i domaga się zwrotu zapłaconego wynagrodzenia.

Nakazem zapłaty z dnia 02 lipca 2015 r. Sąd Rejonowy w Krośnie uwzględnił roszczenie.

W sprzeciwie od tego nakazu zapłaty (k. 35) pozwana A. N. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki kosztów procesu wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwana przyznała, że zawarła w dniu 20 marca 2013 r. z powódką umowę o prace projektowe, jednak zarzuciła, że wykonała swoje zobowiązanie w umówionym terminie, zgodnie przez strony przedłużonym,

a opóźnienia wynikły z przyczyn leżących po stronie powódki, która w trakcie realizacji projektów zmieniała koncepcje aranżacji projektowanych wnętrz. Dodatkowo podniosła, że otrzymała od powódki kwotę 4 500 zł, a nie, jak wskazuje powódka, 5 500 zł.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 20 marca 2013 r. powódka M. Z. (1) zawarła z pozwaną A. N. umowę o prace projektowe, na mocy której powódka zleciła pozwanej wykonanie projektu aranżacji wnętrz swojego domu w U.. Obowiązkiem pozwanej było wykonanie do trzech koncepcji każdego

z projektowanych wnętrz (§ 7), tj. korytarza na parterze, kuchni, jadalni, salonu, gabinetu, łazienki na parterze, schodów z parteru na poddasze oraz korytarza i łazienki na poddaszu (§ 3.2). Każda następna koncepcja miała być dodatkowo płatna. Projekty powinny zawierać (§ 6):

- projekt funkcjonalny pomieszczeń (rzuty, przekroje), pokazujący elementy przestrzenne, zabudowę, urządzenia wraz z wymiarami,
- lokalizację elementów końcowych instalacji elektrycznej i wodno-kanalizacyjnej,
- typ i lokalizację elementów oświetlenia,
- umiejscowienie akwarium w salonie,
- dobór kolorów i materiałów na ściany i sufity (farby, tapety, płytki, panele itp.),
- specyfikację proponowanych modeli mebli, ceramiki łazienkowej, armatury, płytek ściennych i podłogowych, paneli itp.,
- wizualizację czarno-białą i realistyczną w kolorach, przy czym wizualizacja 3 D miała dotyczyć tylko salonu,
- kłady ścian z wymiarami elementów wybudowanych lub malowanych,
- projekt rozmieszczenia płytek posadzkowych oraz ułożenie płytek ściennych.

Dokumentacja miała być przesyłana powódce elektronicznie na płycie CD lub na adres e-mail oraz w formie papierowej w jednym egzemplarzu (§ 2). Termin realizacji zamówienia strony początkowo uzgodniły na dzień 28 czerwca 2013 r., przy czym każda zmiana koncepcji ze strony zamawiającej mogła spowodować zmianę terminu oddania projektu, który miał być w takiej sytuacji ustalany indywidualnie w zależności od stopnia zmiany koncepcji (§ 10.3), a wykonawca nie odpowiadał za opóźnienia powstałe z przyczyn leżących po stronie zamawiającego (§ 10.5). Wynagrodzenie za wykonanie projektu wynosiło 6 000 zł brutto (§ 3.2) i miało być płatne w trzech ratach po 2 000 zł na rachunek bankowy wskazany w umowie.

Jeżeli wykonawca wykonywałby dzieło w sposób sprzeczny w umowę, zamawiająca mogła odstąpić od umowy po bezskutecznym wyznaczeniu wykonawcy terminu do zmiany realizacji dzieła (§ 11). Zmiany umowy wymagały formy pisemnej pod rygorem nieważności (§ 12.1).

/dowód: umowa z dnia 20.03.2013 r. – k. 9-12/

W marcu 2013 r. A. N. udała się na oględziny domu powódki w U., gdzie wykonała niezbędne pomiary i sporządziła dokumentację zdjęciową.

/dowód: kopie fotografii – k. 131-134; zeznania świadka T. S. (1) – k. 414 /

W ustalonym terminie pozwana wykonała i dostarczyła powódce projekty pomieszczeń wiatrołapu i korytarza, salonu z akwarium, klatki schodowej, gabinetu, łazienek na parterze i poddaszu, kuchni i jadalni. Projekty te

przedstawiały rzuty poszczególnych pomieszczeń, rozstawienie mebli, zabudowę, urządzenia, wymiary, lokalizację instalacji elektrycznej i elementów oświetlenia. W szczególności pozwana wykonała:

- co najmniej 3 projekty salonu /dowód: projekty k. 22, 49, 53-54, 230/
- co najmniej 6 projektów łazienki na parterze /dowód: projekty k. 21,67-72, 232/
- co najmniej 5 projektów łazienki na poddaszu /dowód: projekty k. 25, 86-90, 234/
- 3 projekty korytarza i klatki schodowej na poddasze /dowód: projekty k.101-103, 233/
- co najmniej 4 projekty gabinetu /dowód: projekty k. 24, 111-114, 231/
- 4 projekty wiatrołapu i korytarza /dowód: projekty k. 105-110, 235/
- 9 projektów kuchni i jadalni /dowód: projekty k. 23, 115-124, 147-151, 226, 229/
- wizualizację salonu w 3D /k. 52 i 59-65/.

W trakcie realizacji umowy powódka wielokrotnie zmieniała koncepcje aranżacji wnętrz i wykazywała brak zdecydowania co do ostatecznego kształtu i aranżacji wnętrz. Przesyłała też nowe informacje istotne dla projektu. M. in. dniu 16 kwietnia 2013 r. przesłała pozwanej wymiary urządzeń do kuchni oraz wyposażenie łazienek, które kilka dni później, w dniu 21 kwietnia 2013 r., zmieniła. W mailu z dnia 30 kwietnia 2013 r. M. Z. (1) zmieniła przyjętą koncepcję (m. in. w zakresie układu mebli w salonie, przeznaczenia gabinetu), by następnie w dniu 03 maja 2013 r. wycofać się z części pomysłów (akwarium w łazience, kinkiety). A. N. dostosowywała się do oczekiwań powódki, proponując nowe rozwiązania i przysyłając kolejne projekty. W dniu 24 maja 2013 r. pozwana przesłała kolejne wizualizacje, na co powódka zasugerowała nowe rozwiązania, m. in. w zakresie umiejscowienia ogrzewania podłogowego w jadalni i salonie. Dalsze propozycje zmian powódka przesłała pozwanej w dniu 26, 29 i 31 maja 2013 r., kiedy to zrezygnowała z kaloryfera pod oknem w kuchni na rzecz ogrzewania podłogowego, zmieniła położenie kuchenki mikrofalowej w kuchni, wycofała się z pomysłu ukrycia gniazdek elektrycznych i dodała telewizor w gabinecie.

/dowody: korespondencja elektroniczna z 16.04.2013 r. – k. 137, z 21.04.2013 r. – k. 145, z 30.04.2013 r. – k. 158, z 03.05.2013 r. – k. 167, z 07.05.2013 r. – k. 176-180, z 24.05.2013 r. – k. 186-188, z 26.05.2013 r. – k. 189-194, z 29.05.2013 r. –

k. 212, z 31.05.2013 r. – k. 200, z 01.09.2014 r. – k. 281, z 02.09.2014 r. – k. 287; zeznania świadka T. S. (1) – k. 414/

Powódka w trakcie umowy dokonała niewielkich zmian budowlanych w swoim domu, tj. zmieniła położenie okna w gabinecie oraz skosów w łazience na poddaszu. Zmieniła również położenie armatury w łazienkach i instalacji sanitarnej, umiejscowienie akwarium (w korytarzu, w łazience, ostatecznie z niego zrezygnowała), rodzaj mebli w salonie, przeznaczenie gabinetu (ze zwykłego na myśliwski).

/dowód: korespondencja elektroniczna powódki do pozwanej z dnia 30.04.2013 r. – k. 159 i z 03.05.2013 r. – k. 168; zeznania świadka T. S. (1) – k. 415/

W związku z powyższym w ustalonym pierwotnie przez strony terminie, tj. do dnia 28 czerwca 2013 r., umowa nie została w całości wykonana przez pozwaną. Niemniej jednak strony zgodnie umówiły się na kontynuowanie współpracy i A. N. nadal wykonywała zlecane jej projekty.

W przedłużonym przez strony terminie pozwana wykonała i dostarczyła powódce dodatkowo:

- 8 projektów salonu z 12 maja 2014 r., 29 maja 2014 r., 31 maja 2014 r.,

01 września 2014 r., 22 września 2014 r. /dowód: projekty k. 50-51, 53-58/

- wizualizacje salonu z 25 lipca 2013 r. i 22 września 2014 r. /dowód: wizualizacje k. 65-66/

- 10 projektów i wizualizacji łazienki na parterze z 08, 09, 11, 12, 15 i 17 września 2014 r. wraz z proponowaną armaturą oraz płytkami ściennymi

i podłogowymi wraz z ich rozmieszczeniem /dowód: projekty k. 73-85/

- 8 projektów i wizualizacji łazienki na poddaszu z 27 i 28 sierpnia 2014 r.,

01, 02, 08 i 09 września 2014 r. wraz z proponowaną armaturą oraz płytkami ściennymi i podłogowymi wraz z ich rozmieszczeniem /dowód: wizualizacje k. 25, 91-100/

- projekt podłóg na parterze z 13 września 2013 r. /dowód: projekt k. 125/

- wymiary mebli /dowód: korespondencja elektroniczna z 09 i 19.07.2013 r. –

k. 222-223/

- 10 koncepcji układu płytek i ich rodzaju w łazience na poddaszu wraz

z wizualizacjami /dowód: projekty z 27.08.2014 r. – k. 268, 278-280, z 28.08.2014 r. – k. 300-301, z 02.09.2014 r.

– k. 284, z 08.09.2014 r. – k. 294-295, z 09.09.2014 r. –

k. 315-317/

- 3 projekty łazienki na parterze z 08.09.2014 r. i z 09.09.2014 r. /dowód: projekty k. 298, 305-306/

- 2 koncepcje układu płytek na parterze z 09 września 2014 r. i 17.09.2014 r. wraz z wizualizacją /dowód: korespondencja elektroniczna z 09.09.2014 r. – k. 302; projekt z 17.09.2014 r. – k. 361/

- 6 koncepcje układu płytek i ich rodzaju oraz farb w łazience na parterze

z 11.09.2014 r. i 15.09.2014 r. /dowód: projekty z 11.09.2014 r. – k. 323-326,

z 12.09.2014 r. – k. 348-349, z 15.09.2014 r. – k. 347/

W tym okresie powódka nadal nie była ostatecznie zdecydowana co do sposobu aranżacji wnętrz. Z korespondencji do pozwanej z dnia 15 stycznia 2014 r. wynika, że powódka po raz kolejny dokonuje zmian istotnych w zakresie wykończenia, m. in. decyduje, że dom ma być wykończony „elegancko, klasycznie ale też nowoczesnie”, zmienia podłogi w wiatrołapie, korytarzu na parterze i w kuchni, wybiera kominek elektryczny w gabinecie. Kolejne zmiany w projektach powódka nakazuje wprowadzić w dniach 20 stycznia 2014 r. i 01 września 2014 r. (w korytarzu wnęka bez zabudowy i z siedziskiem i wąską szafką, w kuchni zabudowana kuchenka mikrofalowa, akwarium w korytarzu na piętrze).

/dowód: korespondencja elektroniczna z 15.01.2014 r. – k. 488, z 20.01.2014 r. – k. 490 i 01.09.2014 r. – k. 273/

W październiku 2013 r. przez dwa tygodnie pozwana nie mogła się skontaktować z powódką, gdyż przebywała za granicą na urlopie i nie odbierała telefonów.

/dowód: korespondencja elektroniczna z 02 i 15.10.2013 r. – k. 485/

Przez około 4 miesiące, w okresie od stycznia do maja 2014 r., powódka

z powodów osobistych nie kontaktowała się z pozwaną, prosząc o przerwę we współpracy, na co pozwana wyraziła zgodę.

/dowód: korespondencja elektroniczna z 24.01.2014 r. i 13.05.2014 r. – k. 492-493; częściowo zeznania świadków T. S. – k. 414 i J. Z. – płyta CD k. 454; częściowo przesłuchanie stron – k. 494/

Wraz z projektami i wizualizacjami A. N. przesyłała M. Z. (1) modele mebli, rodzaje tynków, farb ściennych, podłóg, opraw oświetleniowych. Pozwana osobiście przesyłała powódce wymienione projekty w drodze elektronicznej na podany adres e-mail powódki, która również w drodze elektronicznej ustosunkowywała się do nich.

/dowód: korespondencja elektroniczna między stronami – k. 18, 158, 201-211, 273, 362, 490; zeznania świadka T. S. (1) – k. 414/

Niezależnie od tego część projektów pozwana przekazała powódce w formie papierowej podczas osobistych spotkań. Pozostalej wykonanej części powódka nie przyjęła.

/dowód: zeznania świadków T. S. (1) – k. 414, D. D. (1) – płyta CD k. 454, P. K. (1) – płyta CD k. 472/

W dniu 17 września 2014 r. powódka poinformowała pozwaną, że zleciła innemu wykonawcy wykonanie projektów i wyraziła chęć zakończenia współpracy.

/dowód: korespondencja elektroniczna z 17.09.2014 r. – k. 354/

M. Z. (1) zapłaciła A. N. za wykonanie umówionego dzieła łączną kwotę 5 750 zł, przy czym dwukrotnie po 2 000 zł w formie przelewów, a kwotę 1 750 zł bezpośrednio do rąk pozwanej, która jedynie na kwotę 500 zł wystawiła fakturę. Z zapłaconej kwoty 250 zł stanowiło dodatkowo umówione wynagrodzenie za przyjazd i udział pozwanej w oględzinach nieruchomości.

/dowód: potwierdzenia przelewów – k. 29-30; faktura nr (...) z 17.09.2014 r. – k. 26; przyznanie pełnomocnika pozwanej w piśmie z 11.12.2014 r. – k. 14; zeznania świadka J. Z. (2) – płyta CD k. 454; przesłuchanie powódki – k. 494/

Pismem z dnia 17 listopada 2014 r. pozwana wezwała powódkę do wykonania umowy. Pismem z dnia 10 grudnia 2014 r. powódka odstąpiła od umowy na podstawie art. 635 kc z uwagi na nie wykonanie w terminie zadania oraz wezwała pozwaną do zwrotu zaliczki w kwocie 5 750 zł. Pozwana reprezentowana przez pełnomocnika w piśmie z dnia 11 grudnia 2014 r. odmówiła, przyznając jednocześnie, że otrzymała wynagrodzenie w kwocie 5 750 zł.

/dowód: pismo pozwanej z 17.11.2014 r. – k.372 ; pismo powódki z 10.12.2014 r. – k. 8; pismo pełnomocnika pozwanej z dnia 11.12.2014 r. – k. 13/2-14/

Dowody z dokumentów zawarte w aktach sprawy nie budzą wątpliwości Sądu co do ich prawdziwości i rzetelności. W szczególności wiarygodność korespondencji elektronicznej pomiędzy stronami nie została przez nie zakwestionowana i jawi się jako spójna.

Zeznania świadków T. S., J. Z., P. K.

i D. D. zasługują na wiarę, bowiem w zasadniczych kwestiach są logiczne, spójne i pokrywają się ze sobą oraz z dowodami z dokumentów. Wyjątkiem są zeznania świadka J. Z. w części, w której twierdzi, że nie dokonywali z żoną żadnych zmian budowlanych w domu. W tym samym zakresie niewiarygodne są zeznania powódki. Przeczą temu zeznania świadka T. S., jak również korespondencja elektroniczna powódki (k. 159 i 168), w której sama przyznaje fakt dokonania przeróbek. Zeznania pozwanej są niewiarygodne w części, w której twierdzi, że otrzymała od powódki tytułem wynagrodzenia tylko kwotę 4 500 zł. Przeczą temu zeznania świadka J. Z. i powódki ale również pismo pełnomocnika pozwanej z 11.12.2014 r. (k. 14), w którym przyznaje fakt otrzymania wynagrodzenia w kwocie 5 750 zł. Wzajemnie sprzeczne są też zeznania stron

w zakresie przerwy w kontaktach spowodowanej sytuacją osobistą powódki, dlatego

w tym zakresie Sąd oparł się na korespondencji elektronicznej pomiędzy stronami. Skoro w ten sposób strony kontaktowały się ze sobą i skoro przedłożyły wszelką dostępną korespondencję, to można na tej podstawie wywnioskować, że przerwa trwała od stycznia 2014 r. (ostatni mail z 24.01.2014 r. – k. 492) do maja 2014 r. (mail z 12.05.2014 r. – k. 493).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Strony łączyła umowa z dnia 20 marca 2013 r. o prace projektowe, która jest rodzajem umowy o dzieło. Zgodnie z art. 627 kc przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia. Obowiązkiem pozwanej było wykonanie w terminie do 28 czerwca 2013 r. do 3 koncepcji aranżacji wnętrza domu powódki w U., zaś obowiązkiem powódki – zapłata wynagrodzenia w kwocie 6 000 zł brutto.

Termin powyższy nie został dotrzymany, jednak strony, co same przyznały, zgodnie umówiły się na kontynuowanie współpracy. Zatem ich zgodnym zamiarem była dalsza realizacja dzieła i umowa na mocy zgodnej woli stron została przedłużona. Wprawdzie do zmiany umowy potrzeba było formy pisemnej, której tu zabrakło ale decydujące znaczenie należy przypisać zgodnemu zamiarowi stron umowy (art.

65 § 2 kc). Zresztą, korespondencja elektroniczna powódki do pozwanej z okresu po 28 czerwca 2013 r. (z 08.07.2013 r. – k. 220, z 13.11.2013 r. – k. 486, z lipca, sierpnia i początku września 2014 r. – k. 258, 269, 273, 281, 287, 291, 293, 303, 314, 318, 345) przekonuje, że M. Z. nie zamierzała odstąpić od umowy, tylko chciała kontynuowania prac.

Istotnie, realizacja umowy przeciągała się, jednak, zdaniem Sądu, opóźnienie nastąpiło z przyczyn leżących po stronie powódki. M. Z. (1) w trakcie prac projektowych wielokrotnie zmieniała koncepcje urządzenia wnętrza i była niezdecydowana co do sposobu wykończenia poszczególnych pomieszczeń. Przekonują o tym nie tylko dowody osobowe (zeznania św. P. K. i T. S.), ale przede wszystkim treść bogatej korespondencji elektronicznej pomiędzy stronami, z której wynika, że w trakcie realizacji umowy powódka przysyłała pozwanej nowe informacje istotne dla projektu (np. wymiary urządzeń do kuchni, wyposażenie łazienek (k. 137), które następnie zmieniała (k. 145), wycofywała się z części pomysłów (akwarium w łazience, kinkiety – k. 167), sugerowała kolejne rozwiązania (k. 186-188) i przysyłała nowe propozycje (k. 189-194, 200), zmieniała elementy wykończenia (podłogi w wiatrołapie, korytarzu na parterze i w kuchni, kominiek elektryczny w gabinecie – k. 488), polecała wprowadzić zmiany do projektów (k. 490). Pozwana dostosowała się do oczekiwań powódki, proponując nowe rozwiązania i przysyłając kolejne projekty (k. 176-180).

Powyższe miało istotne znaczenie dla realizacji umowy przez pozwaną i dotrzymania jej terminu. Nie jest słuszny zarzut powódki, jakoby jej współpraca oraz stały kontakt nie był potrzebny do wykonania dzieła. Owszem, projekt aranżacji wnętrza jest autorskim pomysłem wykonawcy, lecz musi przecież uwzględniać gust zamawiającego i jego oczekiwania, zatem wiele szczegółów wymaga wzajemnych uzgodnień.

Jak słusznie stwierdził Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 04 grudnia 2015 r. (I Aca 699/15, Lex nr 1950408) przepisy regulujące umowę o dzieło nie zawierają postanowień szczególnych, określających, czy i w jakim zakresie na zamawiającym ciąży obowiązek współdziałania z przyjmującym zamówienie przy wykonywaniu dzieła. Analiza istoty umowy o dzieło prowadzi zaś do wniosku, że o tym, czy i w jakim zakresie taki obowiązek współdziałania obciąża zamawiającego, decyduje bądź właściwość wykonywanego dzieła (bez współdziałania zamawiającego wykonanie dzieła nie jest w ogóle możliwe), bądź też treść umowy. Współdziałanie stron umowy o dzieło w praktyce z reguły polega na dokonywaniu czynności faktycznych lub prawnych, koniecznych z punktu widzenia procesu wytwarzania dzieła (np. dostarczenie planów, materiałów, udzielenie wskazówek), bądź też na umożliwieniu przyjmującemu zamówienie wykonania zdjęć, wpuszczeniu na teren budowy, udostępnieniu pomieszczeń itp.

Wprawdzie w umowie z 20 marca 2013 r. brak postanowień o obowiązku współpracy ze strony powódki, jednak, zdaniem Sądu, właściwość wykonywanego dzieła, a więc specyfika projektowania aranżacji wnętrza w domu mieszkalnym wymaga takiego współdziałania i nie wystarczy przekazanie wymiarów pomieszczeń, czy projektu

budowlanego. Przecież pozwana musi mieć informacje o przeznaczeniu poszczególnych pomieszczeń, stylu ich wykończenia, guście zamawiającego, planowanych elementach wyposażenia itp. Bez tego projekt byłby zawieszony w próżni.

Dlatego, według Sądu, niezdecydowanie powódki i ciągle zmiany zdania, jak również okresowy brak kontaktu z nią (w październiku 2013 r. i przez ok. 4 miesiące na początku 2014 r.), spowodowały, że wykonanie w terminie projektów przez pozwaną i dokończenie dzieła nie było możliwe, a pozwanej nie można przypisać odpowiedzialności za te opóźnienia. Zgodnie z § 10.3 umowy każda zmiana koncepcji ze strony zamawiającej mogła spowodować zmianę terminu oddania projektu, który miał być w takiej sytuacji ustalany indywidualnie w zależności od stopnia zmiany koncepcji (§ 10.3), a wykonawca nie odpowiadał za opóźnienia powstałe z przyczyn leżących po stronie zamawiającego (§ 10.5).

W związku z tym bezpodstawne było wypowiedzenie umowy przez powódkę w oparciu o art. 635 kc. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli przyjmujący zamówienie opóźnia się z rozpoczęciem lub wykończeniem dzieła tak dalece, że nie jest prawdopodobne, żeby zdołał je ukończyć w czasie umówionym, zamawiający może bez wyznaczenia terminu dodatkowego od umowy odstąpić jeszcze przed upływem terminu do wykonania dzieła. Według literalnego brzmienia przepisu nie jest wprawdzie konieczne opóźnienie zawinione przez przyjmującego zamówienie, niemniej jednak prawo odstąpienia nie powstaje, gdy przyczyna opóźnienia leży po stronie zamawiającego (tak J. Gudowski, Komentarz do art. 635 kc, 2013, LexisNexis). Należy przychylić się do zapatrywania wyrażonego przez Sąd Najwyższy w wyroku z 21 września 2006 r. (I CSK 129/2006, LexisNexis nr (...)): „Bezzasadny jest pogląd, że skoro art. 635 kc nie zawiera rozróżnienia opóźnienia zawinionego i niezawinionego przez przyjmującego zamówienie, to uprawnienie zamawiającego do odstąpienia od umowy jest niezależne od przyczyny tego opóźnienia, zatem może on od umowy odstąpić także wówczas, gdy opóźnienie zostało przez niego spowodowane. Jeżeli przyjmujący zamówienie nie spełnia świadczenia z powodu braku potrzebnego do wykonania dzieła współdziałania zamawiającego, to nie zachodzi przesłanka opóźnienia się przyjmującego zamówienie, warunkująca prawo zamawiającego do odstąpienia od umowy”.

Bezzasadny jest też zarzut powódki, że nie otrzymała od pozwanej projektów. Były one przesyłane elektronicznie, zgodnie z umową (§ 2), co powódka potwierdza w korespondencji mailowej z pozwaną. Z maila pozwanej z 29 maja 2013 r. (k. 201-211) wynika, że przesłała kolejne projekty. Sam mail z 30 kwietnia 2013 r. świadczy o tym, że powódka musiała otrzymać już część projektów, skoro do nich się odnosi. Z maila z 20 stycznia 2014 r. (k. 490) wynika po raz kolejny, że powódka otrzymała projekty i to w wielu wersjach i że znów każe wprowadzić zmiany do tych projektów. Z zeznań świadków D. D., św. P. K. i T. S. wynika również, że pozwana przekazywała powódce projekty osobiście w trakcie spotkań.

Ostatecznie A. N. wykonała dla powódki szereg projektów aranżacji wszystkich pomieszczeń, o których mowa w § 7 umowy, przy czym dla każdego z pomieszczeń wykonała co najmniej po 3 różne koncepcje. Nie były to, jak zarzuca powódka, tylko rysunki techniczne. Z korespondencji elektronicznej stron i załączanych do maili projektów wynika, że zawierały one rzuty poszczególnych pomieszczeń, rozstawienie mebli, zabudowę, urządzenia, wymiary, lokalizację instalacji elektrycznej i elementów oświetlenia, wizualizacje, dobór materiałów, płytek, mebli. Potwierdzają to zeznania świadka T. S.. Istotnie, jak słusznie zarzuca powódka, niektóre wydruki projektów dołączone do sprzeciwu pokrywają się ze sobą (co biorąc pod uwagę ilość materiału, mogło być spowodowane omyłką pozwanej przy jego gromadzeniu), jednak różniących się jest co najmniej po 3 dla każdego z pomieszczeń. Należy przy tym przyznać rację pozwanej, że nawet niewielka zmiana w projekcie może powodować, że mamy do czynienia z nową koncepcją.

Niemniej jednak, jeśli powódka twierdzi, że koncepcje nie różniły się od siebie i że nie były to kompletne projekty odpowiadające umowie, to powinna tę okoliczność udowodnić (art. 6 kc). Wykazanie zaś istnienia lub nieistnienia istotnych różnic pomiędzy projektami aranżacji wnętrz, jak również ich kompletności

i zgodności z zasadami sztuki projektowania wymaga wiedzy fachowej, bowiem ani Sąd, ani strony taką wiedzą nie dysponują (art. 278 kpc). Bez opinii biegłego właściwej specjalności nie da się przyjąć słuszności twierdzeń powódki. Tymczasem powódka takiego wniosku dowodowego nie złożyła, zatem zarzuty jej pozostają nieudowodnione i nie mogły zostać podzielone przez Sąd.

Projekty sporządzone przez pozwaną, jak wskazano wyżej, zostały dostarczone powódce. Z maila z 20 stycznia 2014 r. (k. 490) wynika także, że znaczna część projektów została już ostatecznie zaakceptowana (wiatrołap, salon, obydwie łazienki). Jedyne ostatnie z nich nie zostały doręczone, lecz z przyczyn leżących po stronie powódki, która odmówiła ich przyjęcia i zleciła dokończenie prac projektowych innemu wykonawcy. Tym samym należy przyjąć, że dzieło nie zostało ukończone ale z przyczyn leżących po stronie powódki, a nie pozwanej.

Jak już wyjaśniono, art. 635 kc nie mógł być skuteczną podstawą odstąpienia od umowy przez powódkę. Nawet jednak, gdyby przyjąć zasadność zastosowania tego przepisu, to i tak pozwanej należy się wynagrodzenie za wykonaną część dzieła (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyrokach z dnia 07.11.2014 r., I ACa 648/14, LEX nr 1651977 i 17.04.2015 r., I ACa 1479/14, LEX nr 1747546), zatem powódka nie może domagać się zwrotu całego wynagrodzenia. Skoro zaś nie udowodniła rodzaju, ilości i wartości niewykonanych prac, to nawet częściowe uwzględnienie powództwa nie byłoby możliwe.

Dodatkowo Sąd zbadał, czy podstawą odstąpienia od umowy mógł być inny przepis lub też postanowienie umowy. Nie mógł nim być § 11 umowy ani art. 636 kc, gdyż powódka nie udowodniła, aby pozwana wykonywała dzieło sprzecznie z umową i nie wyznaczyła jej terminu do zmiany realizacji dzieła. Nieuzasadnione byłoby również odstąpienie od umowy na podstawie art. 491 kc z uwagi na brak zwłoki pozwanej (opóźnienie było spowodowane przez powódkę), jak też niewyznaczenie dodatkowego terminu na wykonanie umowy. Co najwyżej możliwe było odstąpienie od umowy na podstawie art. 644 kc ale tylko za zapłatą wynagrodzenia.

Podsumowując, żądanie przez powódkę zwrotu zapłaconego wynagrodzenia nie znajduje podstaw faktycznych ani prawnych, dlatego też powództwo, jako bezzasadne, należało oddalić, o czym Sąd orzekł na podstawie powołanych przepisów.

Na marginesie trzeba dodać, że sam fakt, iż projekty nie spodobały się powódce, nie może uprawniać do odstąpienia od umowy i żądania zwrotu wynagrodzenia.

Koszty procesu (pkt II wyroku) obciążają powódkę na podstawie art. 98 kpc. Na koszty te składają się koszty zastępstwa procesowego wraz z opłatą skarbową w kwocie 1 217,00 zł (§ 6 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t. j.: Dz. U. z 2013 r., nr 490).

ZARZĄDZENIE

1. (...).
2. (...)